

REFERAT

16. januar 2024

Møde i Det Særlige Bygningssyn

Torsdag den 14. december 2023 kl. 10.15 – 13.15

i Slots- og Kulturstyrelsen, København, Hammerichsgade 14, 5. sal.

Mødelokale: 5.02 og 5.03

Det Særlige Bygningssyn
c/o Slots- og Kulturstyrelsen,
Center for Kulturarv,
Fejøgade 1, 2. sal
4800 Nykøbing F.

Mia Kroer Ræbild
Arkitekt Cand. Arch./Sekretær for
Det Særlige Bygningssyn
Dir. 33 74 52 68

Fra Bygningssynet deltog:

Formand, arkitekt Hanne Ullum, arkitekt Jens Andrew Baumann, arkitekt Thomas Carstens, Landskabsarkitekt Jacob Fischer, civiløkonom Birthe Iuel, arkitekt, professor Thomas Bo Jensen, arkitekt, byplanlægger Thina Wallin Jensen, arkitekt Eske Møller, kunsthistoriker, seniorforsker Vibeke Andersson Møller, arkitekt Sara Aasted Paarup, historiker, ph.d. Morten Pedersen, arkitekt Tina Saaby og cand. mag. i æstetik og kultur Mette Slyngborg.

Afbud fra:

Ingen.

Fra Slots- og Kulturstyrelsen deltog:

Vicedirektør Sidsel Nordengaard, enhedschef Mette Carstad, chefkonsulent Jesper Peter Jensen, specialkonsulent Liv Knøchel Jeppesen, specialkonsulent Caspar Jørgensen, kunsthistoriker Nanna Secher Larsen, arkitekt Amanda Andresen og specialkonsulent Mia Kroer Ræbild (referent).

DAGSORDEN

1. Dagsorden

1.1 Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt uden bemærkninger.

1.2 Referat af Det Særlige Bygningssynsmøde den 2. november 2023

Intet at bemærke.

1.3 Habilitet

Intet at bemærke.

2. Orientering

2.1 Jesper Peter Jensen orienterede om tre klagesager, der er blevet afgjort i Kulturministeriets Departement siden sidste bygningssynsmøde:

1. Kulturministeriets departement har stadfæstet Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om afslag på udskiftning af oprindeligt køkken i lejligheden beliggende Classsensgade 56, stuen tv. i den fredede ejendom Ved Classsens Have, Classsensgade 52-68, Københavns Kommune.

2. Kulturministeriets departement har stadfæstet Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om påbud om fysisk lovliggørelse af lavereliggende gulve i stuerne (retablering af gulve, sænket uden forudgående tilladelse) i den fredede bygning Digevej 23, Sønderho, Fanø Kommune.

3. Kulturministeriets departement har stadfæstet Slots- og Kulturstyrelsens afgørelse om påbud om fysisk lovliggørelse af byggearbejder (genetablering af oprindelige forhold), der er udført i lejligheden på 1. sal beliggende i den fredede ejendom Madam Toftes Gård, Nyhavn 53, Københavns Kommune.

2.2 Liv Knøchel Jeppesen gav en præsentation af projektet Nødlidende Fredede Bygninger, som er en styrket indsats for bevaring af fredede bygninger i kritisk og svækket tilstand. Projektet sker som led i Slots- og Kulturstyrelsens implementering af FN's Verdensmål nr. 11.4 vedr. en styrket indsats for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv. Herunder er rammemålet fra Kulturministeriet, at der skal være gennemført en sikring af fem nødlidende bygninger i kritisk tilstand i land- og yderområder i 2023 og 30 nødlidende bygninger i kritisk tilstand i 2024. De fem bygninger, der er sikret i 2023 er: Dronningens Pakhus, Lolland Kommune; Liselund, Silkeborg Kommune; Lerkenfeld, Vesthimmerlands Kommune samt Højkro og Høybergvej 14, begge i Tønder Kommune. De 30 bygninger som skal sikres i 2024 er endnu ikke udpeget. Endvidere fik Bygningssynet en kort status over de igangværende indsatser, herunder Hjerimitslevgård i Brønderslev Kommune, hvilket Bygningssynet havde udtrykt ønske om ved sidste møde.

3. Lister over byggesager i perioden 10. oktober til 13. november 2023

Det Særlige Bygningssyn fik den 8. december 2023 tilsendt svarene på de indkomne spørgsmål til byggesagslisterne. Bygningssynet var tilfredse med det nye format på udsendelsen af byggesagslisterne, dog ønskes tilføjet en kolonne med sagens status.

3.1 Der var ingen yderligere spørgsmål til byggesagslisten

3.2 Der var ingen yderligere spørgsmål til byggesagslisten over egne bygninger.

3.3 Der var ingen yderligere spørgsmål til klagesagslisten.

4. Introduktion til Svanemølleværket, Lautrupsgade 1, Københavns Kommune og drøftelse af den videre proces

Caspar Jørgensen orienterede kort om Svanemølleværket. Det Særlige Bygningssyn besluttede, at de gerne vil have mulighed for at besigtige værket, inden Bygningssynet tager stilling til den videre proces. Samtidig ønskede Bygningssynet et skriftligt oplæg om sagen.

5. Fredning

5.1 SAS Royal Hotel, Hammerichsgade 1, Københavns Kommune

(23/13393 ved Nanna Secher Larsen)

Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur rejste pr. 27. september 2022 forslag om, at SAS Royal Hotel skal fredes. Nanna Secher Larsen gennemgik oplæg til fredning af SAS Royal Hotel med udgangspunkt i fredningsoplægget af 14.12.2023 som Slots- og Kulturstyrelsen har udarbejdet suppleret med fredningsforslaget fra Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur dateret 31.10.2023.

Det Særlige Bygningssyn drøftede sagen. Bygningssynet udtrykte, at SAS Royal Hotel fortsat har mange fredningsværdier både i det ydre og i det indre, og det var et ønske blandt synets medlemmer, at det i indstillingen blev tydeliggjort, at der trods ombygninger var fastholdt en lang række indvendige værdier, trods ændring af store dele af det originale værelsesinventar. Det blev videre drøftet, at hverken en lokalplan eller en SAVE-vurdering ville kunne sikre de indre værdier, heriblandt vinduernes indre udtryk og deres spinkle profiler. Endvidere anbefalede Det Særlige Bygningssyn, at fremtidige nyindretninger af hotellet skal tage udgangspunkt i Arne Jacobsens oprindelige arkitektoniske idé og intensioner for hotellets indretning, herunder overflader, materialer og udførelser, idet der samtidig blev lagt vægt på væsentligheden i, at Slots- og Kulturstyrelsens i administration og myndigheds-behandling af SAS Royal Hotel skal balancere hensynet til fredningsværdierne over for hensynet til den moderne drift af hotellet.

Det Særlige Bygningssyn indstillede herefter SAS Royal Hotel til fredning.
(Bilag 1: Det Særlige Bygningssyns indstilling).

6. SAS Royal Hotel, Udfordringer ved den eksisterende facade

Amanda Andresen og Jesper Peter Jensen gennemgik i forlængelse af forelæggelsen af fredningsforslaget udfordringerne ved SAS Royal Hotels oprindelige facade for, at Bygningssynet var oplyst om facadens tilstand og udfordringerne i forbindelse med den kommende facaderestaurering. Det blev bemærket, at den igangværende facaderestaurering udelukkende omfatter højhusets og ikke lavhusets facade.

Det Særlige Bygningssyn drøftede udfordringerne ved den eksisterende facaderestaurering med udgangspunkt i indstillingen om en fredning. Det blev hertil oplyst, at årsagen til at processen omkring fredningsindstillingen var gået stærkere end sædvanligt, var hensynet til ejeren og den forestående facadeistandsættelse, idet en udskydelse af sagen vil være særdeles omkostningstung for ejer.

7. Præsentation af Det Særlige Bygningssyn 2019-23's strategi for nyfredninger

Punktet blev udskudt til næste møde.

8. Eventuelt

Intet til eventuelt.

BILAG 1 – BYGNINGSSYNETS INDSTILLING

5.1 Fredning SAS Royal Hotel Hammerichsgade 1, Københavns Kommune (23/13393 ved Nanna Secher Larsen)

Det Særlige Bygningssyn finder, at SAS Royal Hotel og den tidligere airterminal bestående af højhuset, den lave horisontale bygning med læsserampe og det omgivende fortov med glasbyggesten (*1956-1960 af arkitekt Arne Jacobsen*) har de særlige arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter, der kan begrunde en fredning.

Begrundelsen herfor er, at SAS Royal Hotel er et internationalt anerkendt modernistisk hovedværk i ”den internationale stil”. Bygningskomplekset er tillige et vidnesbyrd om velfærdssamfundets udvikling og den økonomiske vækst i 1960’ernes Danmark. Arkitektonisk er SAS Royal Hotel og den tidligere airterminal mesterligt formgivet til mindste detalje af Arne Jacobsen, og udgør både et pejlemærke i bybilledet samtidig med, at det store bygningsvolumen er nænsomt indpasset i sine omgivelser. Bygningen står stort set intakt i det ydre som ved opførelsen i 1960. I interiøret står den konstruktive struktur intakt, og grundplanerne på alle etager i hoteldelen er stort set uændrede. En stor del af de oprindelige overflader og bygningsdele er ligeledes bevaret, og bevidner dermed Arne Jacobsens mesterlige virke som formgiver.

Bygningssynet finder således, at de bærende fredningsværdier især knytter sig til bygningens arkitektoniske fremtoning i bybilledet, til facadeproportioneringen, til bygningens planløsning, den udsøgte materialeanvendelse og de gennemarbejdede bevarede detaljer, bygningsdele og materialer fra opførelsen.

Det Særlige Bygningssyn anbefaler, at der udarbejdes en værdianalyse på bygningsdelsniveau for det samlede bygningskompleks. En sådan analyse kan udmunde i en restaureringsstrategi, der vil bidrage med vigtig viden, således at kommende ombygninger og restaurering understøtter SAS Royal Hotels bærende arkitektoniske idé.